

ШўМ-ЧОН ИЗОЛЫК

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 4-ше (132) №, 2024 ий апрель

Йошкар-Ола ден Марий Элын Высокопреосвященнейший митрополитше Иоаннын благословитлымыже почеш

«ОСАННА ДАВИДЫН ЭРГЫЖЛАН!»

Господьын Иерусалимыш пурымо пайрем кечын Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кириллын ойлымыжо

Ачан, Эргын да Святой Шўлышын лўмеш!

Таче йывыртен пайремлыме евангельский событий Утарыше Христосын илышыштыже чот ойыртемалтын. Тудын чудотворец улмыжым, паремден кертмыжым пален, почешыже шуко калык коштын, но Иерусалимыш пурымо семын Тудым чапландарен огыл. Ты гана Тудым полководец семын вашлийыныт, йол йымакыже вургемым да пальме укшым оптен, куанен кычкыреныт: *«Осанна Давидын Эргыжлан!»*

Молан ты гана тыгай кугу моктымаш? Ныл кече ончыч колышо да тойымо енгым, Лазарьым, Господьын ылыжтен кынелтымыж нерген пален, чот йывыртеныт! Тугеже Тудын кугу куатше уло, Тудо израиль калыкым Рим кугыжанышын озаланымыж деч утарен кертеш! Иерусалимыш кугу чап дене пурышо Господь тунам ег-шамычын чоныштышт мландымбалысе пиаллан ўшаным шочыктен. Калыкын куанен вашлиймыжлан Господь нигузат вашештен огыл, вет Тудо ончыкыжым мо лийшашым раш пален. Вич кече гыч нине ег-шамычак Пилатлан кычкыраш тўналыт: *«Пудале Тудым, ыресеш пудале!»* Кунам Тудым, кыралтшым, мыскылатлтышым, ыресеш пудалаш ямдылымым ужыныт – шкенжым шке утарен кертдыме ты Айдеме нунылан пеш вашке кўлдымө лийын.

Тыгай вашталтмаш, Юмо деке тупынь савырнымаш, ожнысо Иерусалимыште веле огыл, а мемнан денат, мемнан шўмыштат лиеда. Библийысе историй-шамыч мемнам куан годымат, ойго годымат Юмо дене пырля лияш туныктат, а южышт шонат: *«Христианин лияш кўлешлыкше уло мо? Теве храмыш коштам гынат, ны пашаште, ны илышыште нимогай польшыым ом шиж».* Кокытеланымаш кумыл авалта гын, ончыч шоналташ кўлеш: *«Господь ала мыйын ўшанле улмем да чытышем терга?»*

Юмылан ўшанле ег-влак кугу поктылмаш годымат храмыш коштыныт. Илыш кызыт пеш писын вашталтеш, тугай жап толын кертеш, кунам храмыш кошташ лўдыкшө лиеш. Икмыняр жаплан мландымбалне Христос да Тудын вераже ваштареш шогышо вуйлатыше лиеш, тудым

антихрист манын лўмдат. Кунам тиде лийшашым ме она пале, но теве мом эре шарнышаш улына: иктаж-могай лўдыкшө але пайда верч шке ўшанымашнам ужалышаш онал. Юмо деч посна илышым чын илен эртараш ок лий, Юмо деч посна чон пиал да ўмырешлан ўшанле йоратымаш ок лий. Чыла тидым нимогай поянык пуэн ок керт. Юмо мыланна Иерусалимыш пурышо Христосым йывыртен вашлийше-влак коклаште лияш пўрыжө, но Тудым ыресеш пудалаш йодшо-влак деке ушнымо деч утарыже. Кажне ег шке ўшанымашыжым тергышаш да шкеж деч йодшаш: *«Мый христианин семын илем мо? Вес енгым чаманен, тудлан служитлен керттам мо? Весылан сайрак лийже манын, иктаж-мом шкемыным чаманыде пуэн керттам мо?»* Утарыше Христослан ўшанле улмына поро паша гоч рашемеш, пенгыдемеш. Але марте тидыже лийын огыл гын, ончыкыжым тыгай лияш Господь полшыжо. Айдеме тукумым утарыше Иисус Христослан ўшанымына Пылпомыш Кугыжанышыш нангайыше корным почшо, чыла шоя да осал ваштареш кучедалаш вийым пуыжо. Юмын чаманымыже, Господьын порылыкшо пеленна лийже, ылыж кынелше Утарышым мыланна достойно вашлияш полшыжо. Аминь.

Моско ола, Утарыше Христос лўмеш храм,
2023 ий, 9 апрель

ЮМЫН КУГУ ПОЛЫШЫЖО ЭРЕ ПЕЛЕНДА ЛИЙЖЕ!

Священный Синодын 2024 ий 12 мартысе заседанийыштыже Йошкар-Оласе епархиальный управленийын секретарьже иеромонах Серафимым (Пасанаевым) Минусинск ден Курагинскын епископшылан сайленит.

Сулыкым проститлыме рушарня кечын, 17 мартыште, Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн Семеновко селасе Юмын Аван Шочмыжо лүмеш храмыште Литургийым вүден. Москон да уло Русьын Святейший Патриархше Кириллын благословитлымыж почеш Владыка ты службышто иеромонах Серафимым (Пасанаевым) архимандрит саныш шогалтыме йўлам шуктен.

Иеромонах Серафим (Пасанаев Евгений Леонидович) 1968 ий 24 апрельыште Йошкар-Олаште шочын. 2000 ийыште Саратовысо духовный семинарийым тунем пытарымекеже, тудым тушанак проректорын воспитательный паша шотышто польшкалышыжлан коденит. Ты должностьым ик ий шуктымекеже, Евгений Пасанаев шочмо олашке портылын. Тудлан Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийыште миссионер пашам шукташ ўшанен пуэныт. Паша кокла гычак 2005 ийыште Москосо духовный академийым заочно тунем лектын да кок ий гыч «Марий кундемем ХХ курымышто христиан волгыдо дене сотемдарыме историй» («История христианского просвещения Марийского края в ХХ веке» теме дене кандидатлык диссертацийым арален.

Евгений Пасанаевым Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн 2007 ий 19 августышто диакон саныш шогалтен, тудо ийынак 21 сентябрьыште – священник саныш. Тудо икмыняр ий Юмын Аван Успеныйже лүмеш Йошкар-Оласе храмыште служитлен. Серафим лүм дене монах лияш ўп пүчмө йўлам Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн 2010 ий 3 апрельыште эртарен. 2015 ий гыч Йошкар-Оласе епархиальный управленийын секретарьже должностьым шуктышо иеромонах Серафимым (Пасанаевым) Пылпомышысо пыдал налшыже – преподобный Серафим Вырицкий.

Владыка Серафим, тыгай күкшытыш шуаш Юмын эрыкше лийын гын, ты кугу служенийым шукташ Юмын кугу польшыжо эре пеленда лийже!

ШИНЧЫМАШЫМ НӨЛТЫМӨ КУРСЫМ ЭРТЕНЫТ

Марий митрополийын клирикше-влак 5 мартыште шинчымашым нөлтүмө черетан курсым мучашленит.

Ты гана Епархиальный образовательный рүдерыште Йошкар-Ола ден Волжск епархийла гыч 27 священнослужитель тунемын. Марий митрополийлан тыгай курсым эртараш правам Руш Православный Черкын Тунемме комитетше 2018 ийысе май тылзыште пуэн, курсышто тунемшаш планым ты комитетак пентгыдемден.

Священнослужитель-шамычлан шке кундемыштак тунемаш пеш йōнан. Тылеч ончыч

нунылан шинчымашым нөлташ шым ийлан ик гана Москош але торасе вес олашаш кошташ күлын. Курс эртымек, чылан пырля Православный рүдерысе Преподобномученице кугу княгине Елисавета лүмеш храмыште тауштыме молебным служитленыт. Вара тысе актовый залыште протоиерей Андрей Норкин клирик-влаклан курсым тунем пытарымышт нерген свидательством кучыктен, налме шинчымаш дене пайдаланен, ончыкыжым эшеат чот тыршен служитлаш тыланен.

ПРЕСС-СЛУЖБО

ВАШ ЙӖРАТЕН, ТЫНЫСЫН ИЛАШ ЛИЙЖЕ!

Волжск оласе Мамасево микрорайонышто Юмын Аван Владимирский иконыжо лүмеш храм чонгалтеш.

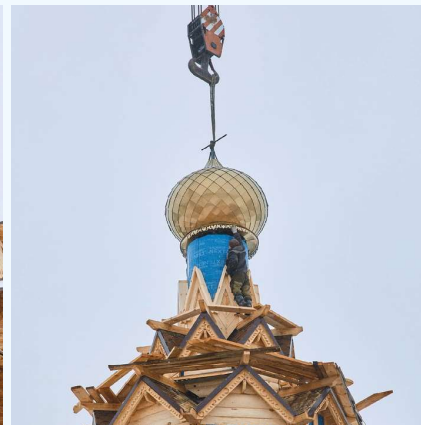
27 мартыште Волжск ден Шернурын епископшо Феофан ты храмын куполжо ден ыресшым святитлен. Владыке дене пырля Никольский кафедральный соборын клирикше диакон Иоанн Захаров служитлен. Ты куаным пайлаш «Волжск ола» округым вуйлатыше Татьяна Бынина, мэр Рафис Шагвалеев да ятыр прихожан ушненыт. Святитлыме купол ден ырес-влакым храм үмбака нӧлтаныт да пенгыдемденыт.

Владыка Феофан шке архипастырь шомакшым каласен:

– Чонгалтше храмын приходшылан таче кугу куан лие. Ылыжтарыше Шке Ыресше дене Господь ты кундемесе уло калыкым аралыже манын, таче чылан пырля кумалынна. Икмыняр жап гыч черкыжат святитлыме лиеш, да шуко ег, тышке кумалаш толын, шкаланже лыпланымашым муш. Вет храм чыла христианлан чон ласкалыкым пуэн кертеш. Ег-шамыч шке родо-тукымыштым тазалыкышт верч, курымашлык илышыш вончышо лишыл егыштын чонышт верч кумалаш

тӱнгалыт. Юмын Аван, Пылпомышысо Царицынан леведышыже йымалне ик шонымаш да ваш йӧратен, тынысын илаш манын, шочмо элна да шкенан армий верч кумалаш тӱнгалына. Черкым ме Юмын Аван Владимирский иконыж лүмеш нӧлтена, сандене ўшаннам Тудын леведмыжлан да святой молитважлан пыштена. Тудын деке толшо чыла егым аралыже да христиан йӧратымашын подвижшым шукташ полшыжо.

ЧАҢ ЙӰК ТОРАШКЕ ЙОНГАЛТШЕ

Православный книга арня Морко да Сотнур кундеммыште кажне ийын эртаралтеш. Теният илышын чынжым ончыктен возымо книгалан пӧлеклалтше шуко мероприятий лийын.

Кажне школышто, библиотекешто православный книга выставкым, презентацийым ямдыленит. Выставкылаште Русьышто икымше книга 16-шо курымыштак савыктен лукмым палемден ончыктымо. Тиде диакон Иван Федоровын савыктыме «Апостол» книгаже лийын.

Арня мучко тыгай мероприятийым эртараш Арын, Морко, Сотнур, Шенше приход-влакын настоятельшт: протоиерей Николай, протоиерей Леонтий, иерей Игорь, иерей Евгений – полшенит. Школышто тунемше-влак сылне почеламутым, куандарыше мурым муренит. Тыште йоча-влакын коча-ковашт, акашт, кокашт-влакат лийыныт. Коркатово лицейын тӱнгалтыш класслаштыже тунемше-влак туныктышо Аида Михайловна Павлован да библиотекарь Людмила Анатольевна Чернован полшымышт дене «Медицина бессильна» курчак спектакльым модын ончыктеныт.

Арын школышто «Апостол» да «Азбука» книга-влак нерген литературно-музыкальный композиций лийын. Морко йоча книгагудышто, Октябрьский, Шенше школлаште библиотекарь-влак православный книгага дене палдареныт. Порылык, милосердий нерген кугурак-влакын мутыштым колыштво, Юмым пагалаш кӱлмӧ нерген чапле почеламут, муро йонгеныт.

Кудымшо номеран Морко школышто республик кӱкшытан семинар эртаралтын. Директор Вероника Альбертовна Зуева «Туныктымо пашаште духовно-нравственный воспитанийын кӱлешлыкше» теме дене докладым ыштен.

Школын тоштерже шуко тӱрлӧ экспонатлан поян. Морко районеш шочын-кушшо да специальный военный операцийыште вуйым пыштыше герой-влаклан пӧлеклалтше стенд поснак чоным тарвата.

Семинарыш Звенигово районысо Чакмарий, Кужмара, Исменца, Поян-Сола, Кокшайск, Шоленгер школла гыч туныктышо-влак, верысе Рушарня школлаште ыштыше, библиотекарь-шамыч толыныт. Нуно кандаш классыште тӱрлӧ предмет дене эртаралтше открытый уроклаште да кум классыште урок деч варасе мероприятийлаште лийыныт.

ОДНКНР (Основы духовно-нравственной культуры народов России) предметым туныктышо Нина Викторовна Михайлова 5-ше классыште тунемше-влак дене пырля «Порылык» темым тарватен. Тиде урок гыч тебе мом паленална: поро пашам ышташ нойман огыл, темлыме почеш порылыкым ончыктет гын, тидым порылык манаш ок лий. Поро айдеме тудо огыл, кӧ поро пашам ыштен мошта, а тудо, кӧ осалым ыштен ок мошто. Кызытсе илышыште порылык шагале мын, тӱнямбалне Порылык верч кучедалмаш кая. Кажнын чонышто тыныс лийже, осал пашам ышташ Юмо ончылно лӱдмаш лийже, ешыште молитва йӱк шоктыжо манын, элыштына правительство кӱкшытыштат, Россий Президентын выступленийыштыжат, сӧй пасуштат ойлалтеш. Садлан кӧра туныктышо-влакын, ача-ава-влакын кугу ответственность уло – порылык нӧшмым ӱдаш, храмыште языкым касараш, Пырчесым подылаш, святой Шӱлыш лийже манын, чот тыршаш.

Евангелийыште тыге возымо: «Шекланыза, нине изирак-влак кокла гыч чыланыштымат пагалыза» («Смотрите, не презирайте ни одного из малых сих», Мф. 18:10). Кӧ уло кумылжо дене йочажым поро шӱм-чонаным кушташ тырша, тыгай-влакым мокташ лиеш: «Юмын порылыкшо Туддеч лӱдшӧ-шамычлан курым гыч курымышко лийын шога, Юмын чынже Тудын сугыньжым аралыше да Тудын кӱштымашыжым шукташ шонышо-шамычын эргыштын эргыштан лиеш» (Пс. 102:17-18. Эр службышто муралтеш).

Елена ПАНИНА, Лариса КСЕНОФОНТОВА,
Тамара КУЗНЕЦОВА

ЧЕРКЕ ТУДЫН ВЕРЧ 40 КЕЧЕ КУМАЛЫН

Киров область Шанчара (Санчурск) район Матвинур селасе Спасский храмыште лу ий наре служитлыше Илия Фурзиков шкеж нерген поро шарнымашым коден.

Кресанык Иван Егорович ден Прасковья Ивановна пелашыжын ешыштышт Илья эргышт визымше, эн изирак лийын. Тудо 1900 ий 12/25 июлышто Виче губерний Яраг уезд Ернур селаште, тунамсе волостной центрыште, шочын. Кызыт тиде – Марий Эл Оршанке район Кугунур (Великополье) ял.

Ернур министерский училищым 1914 ийыште сайын тунем лекше Илья Фурзиков илышыште духовный корным ойырен налын. 1916 ийыште Вятский Свято-Успенский пörъен монастырьын послушникше лийын гын, тудо ийынак сентябрь тылзе гыч Яраг уезд Какшанмучаш (Пектубай) селасе Христос Шочмо лүмеш храмыште псаломщиклан тыршен.

Кум ий гыч, 1919 ий 22 июнышто, воинский службыш каен. Йошкар Армиыште ик ий наре шапаш батальонышто, вара кандаш тылзе «тудармиыште» служитлен. Черланымек, 1921 ий апрельыште, ик тылзылан мөнгыжө колтеныт, тазалыкше пенгыдем шуын огылат, эше кум тылзылан коденыт. Ты жапыште туныктымо пөлкан Ернурысо волостной отделыштыже да верысе потребительский обществыште пашам ыштен.

Демобилизаций деч вара черке службыш пörтылын. 1922 ийыште тудым диаконлан шогалтеныт, а вес ийынже – Юмо Кончымо лүмеш Ернурысо черкын священникшылан. Архивлаште аралалтше документ-влак Илия ачан илышыжым рашемдат. 1925 ий 22 июнышто тудо Оршанке кантисполкомын военный отделышкыже возен, У Торъял кантон Руш Кодам ялыш куснымылан көра учет гыч корандаш йодын.

Тугеже Илия ача Ернурысо черкыште кок ий наре служитлен шуктен, а Руш Кодамысе Господьым Вашлийме лүмеш храмыште – кум ий. Тыште илымышт годым, 1927 ийыште, пелашыже Тамара Васильевна йочам ыштен, эргыштан Вадим лүмым пуэныт. Варажым тудыжо Санкт-Петербургышто илен.

Илия ачам 1928 ийыште Шанчара район Тамаково (Матвинур) селасе Спасский храмыш кусареныт. Тудо ийын ты храмын настоятельже протоиерей Михаил Емельянов Господьын Тынеш пурымо пайрем кечын храмешак колен улмаш. Моло черке дене таңастарымаште Илия ача тыште эн кужу жап, 10 ий наре, служитлен. Тудым

шонгыен-шамыч тыгайым шарнен кодыныт:

– Калык деке пеш поро да ласка кумылан ыле. Туныктен ойлымыжо кужун шуйнен. Кидшым подрясникыш пышта да лыжган кутыра ыле.

Юмылан тыршен служитлыше да шкенжым шот дене кучышо батюшкам Ярагын епископшо Серафим (Трофимов) Кугече пайрем лүмеш 1930 ий 9 апрельыште скуфья дене наградитлен, а 1931 ий 31 августышто – камилавке дене.

Архиерейын указше почеш Илия ачам 1937 ий 9 ноябрьыште Киров область Советск (Кукарка) олесе Юмын Аван Леvedмыж лүмеш черкыш кусареныт. Тунам, атеизм шўлыш шарлыме жапыште, священник-влакым түрлө семын шыгыремдылыныт. Илия ачам икымше гана 1938 ий 18 июлышто кучен нангаеныт, церковник-шамычын шолып ушемыштышт шога да совет власть ваштареш агитацийым нангая манын, шойышт титакленыт. Суртшым, арвержым чыла поген налыныт, сандене пелашыж ден эргышлан тушеч каяш логалын.

Допрос годым Илия ача шкенжым титаканлан шотлен огыл. Священник санже да Юмылан служитлымыж деч корангеш гын, эрыкым да сай должностыым пуаш сөреныт, но тудо ужалалтын огыл, ўшанымаште пенгыдын шоген. Ик ият пелым петырымаште кучымек, 1940 ий 23 январыште эрыкыш луктыныт. Но тиде ийынак, 24 декабрьыште, тудым адак арестоватленыт. Прокурорын протестше почеш делажым РСФСР Верховный судыш уэш ончен лекташ колтеныт улмаш.

Казаматыш арам петырымышт ваштареш Илия ача шке кумылын кок гана латвич кече дене шужен шинчен. Тазалыкше эшеат чот лунчырген, сандене вара тудым совла дене пукшен-йўкташ төченыт. Следствий годым конвой дене Шанчараш да Ярагыш коштыктеныт. Матвинур селга гоч кайымышт нерген Пелагея Павловна тыге каласкален:

– Илия ачам йўран йўштö кечын нангаеныт. Пеш кангештыше батюшка орваште киен, кынел кертын огыл. Тудым ужаш шуко калык погынен. Шортын ужатыше ик ўдырамаш когылым пуынеже ыле, но милиционер тудын кидше гыч кочкыш вўдылкам перен кудалтен да лавыраш тошкен, шкенжым вуйжо гыч наган дене шелын.

Батюшкам Яраг тубдиспансерыш эмлаш веранденыт, но полшен кертын огытыл – 1941 ий 9 майыште колен. Илия ачам йўдым Шанчара шўгареш шолып тоеныт. Колымыж деч ончычак лўдыктен ойленит: «Колет гын, тыйым отпаватлыде тоят, капетын кушто кийымыжымат нигö палаш ок тўнал». А тудо вашештен: «Мыйым Матвинур черке отпаватла».

Каласыме шомакше шукталтын. Эше шукерте ожно Матвинур ял гоч ала-могай святой ег эртен да каласен коден: «Тыште черке шогаш тўналеш да тушто öрыктарыше чудо лиеш». Каласымыже мондалтын улмаш, но кунам икмыняр көгөн дене петырыме Спасский храм көргö гыч Юмылан кумалме да мурымо йўк шокташ тўналын, тунам нине шомакым шарналтеныт.

Умбакежы - вес номерыште.

Пенгыде вожан да кужу курыман лий, Николай ача!

Тений 22 мартыште 50 ийым темыше иерей Николай Аникин Шернур район Кукнур селасе Господын Ыресшым нӧлталме лӱмеш храмыште кумшо ий служитла.

Йоча жапше Таджикистаныште, Совет Ушем годым келшен илыше калык-влак коклаште, эртен. 1990-ше ийлесе пуламырлан кӧра ешыжлан тушеч каяш логалын. Самырык рвезе илышыште шке корныжым кычалын. Акаже-влак семынак тудлан духовный муро-влак келшенит. Волгоградысе духовный училищым тунем пытарен. Йӧршын палыдыме Марий кундемыш кузе нуным Юмо конден, тидын нерген онгай ойлымашым возаш лиеш.

У верыш толмекышт У Торъял селасе храмыште пашам ыштен. Йошкар-Олан да Марий Элын архиепископшо Иоанн 2008 ий 21 декабрьыште тудлан диакон саныш шогалтыме хиротонийым эртарен, а 2009 ий 7 мартыште – священниклан. Кум тылзе гыч Николай ачам Мари-Турек район Мариец поселкысо Свято-Никольский черкын настоятельжылан колтеныт. Тушто прихожан-влак дене пырля ожнысо храмым ачален, крестный ход дене коштмо йӱлам узш илышыш пуртен, черле ден шонго-влаклан энгертыш лияш тыршен.

Волжск ден Шернурын епископшо Феофан 2022 ийыште тудым Кукнур ден Казанский селалаште служитлаш благословитлен. Николай ача тысе кундемым мландымбалысе рай дене тагастара, калыкшым мокта, кок селаштыжат верысе школла дене келшен пашам ышта. Черке пелен Рушарня школ уло. Чылан погынен, кенежым, 7 июлышто, Господын Предтечыже да Тынеш пуртышыжо Иоанн лӱмеш торасе святой памашыш крестный ход дене куанен коштыт. Калык тушко мийыме годым ушкал-шамыч вес сер гыч тышке энгерым ийын вончат манын каласкалышт. Чынак огыл мо – чыла чонан Юмын Шӱлышым шижеш да мокта!

Ушан калыкмут тыге туныкта: «Айдеме нерген пален налнет гын, тудын нерген енын ойлымым ит колышт, а шкеже ег-шамыч нерген

мом ойла – тидым колышт!» Мыланемат тений бачышка пелен Кукнурмыш мяш да черкыштышт пошышо шӱгӧ-шамычым (короедым) пытараш тӱналмаште лияш логале. Тыге мый почеламутым возымыжым, тудын мутшылан ятыр муро улмым пален нальым, стихи.ru да проза.ru сайтлашке пурен, сылнымут пашалаж дене палыме лийым.

Тунам мыйым эн чотшо теве мо ӧрыктарыш – кечыгут пырля лиймаште мый туддеч ик ег нергенат уда мутым шым кол, марий йӱламант ыш вурсо. Тудлан чылан «молодец» улыт: ик молодецше теве тидым ыштен, вес молодецше теве тудым ыштен! Только шӱгӧ копшанган чыла пу ӱзгаржым, юмонга деч молыжым, чаманыде луктын кудалтыман. Мый тидым шке илыш опытем гыч ойлем. 1972 ийыште ме у пӧртыш илаш пурышна. Авам тунам тошто пӧрт гыч шӱгӧ улмым палдарыше рож-влакан кинде колым да картычке рамым кондыш, мыйын шижтарен ойлымем ыш колышт. Икмыняр ий гыч пӧрт пырня гыч нарынчалге ломыж йогаш тӱнгале, кыдеж онга тӱрым кид дене катен налаш лиеш ыле. Мый тидым ончычак возаш шоненам, но батышкан юбилейже огыл гын, шонымашем шукталтде кодеш ыле.

А.ЧЕМЕКОВА

(Тыгай шомак аралалт кодын. Пеш ожно Кукнур кундемыш кум изак-шоляк: Чемек, Поян да Очий – илаш толын. Тидыжым умбакыже шке шымлыза.)

КУГУ ПАШАЕН!

Айоча-шамычым изиш куандараш манын, Николай ачан «Хлопкороб» лүман ик изирак ойлымашыжым кусарышым. Марлаже тудым изиш вес семынак лүмдена.

Куд шагат эрдене будильник йынгыртыш. Мый тӱрштен кынелым да кок еш илыме коттеджын верандышкыже лектым. Авам кухнышто эр кочкишым ямдылен шуктен ыле. Мыйым таче кугу паша вуча, сандене содор пурльымат, авамым пушкыдо шӱргыж гыч шупшалын, уремыш куржым. Курык велым юалге мардеж пуа. Ачам Душанбе олесе механический заводушто пашам ышта. Таче тусо останковыш мемнан Пушкин лүмеш кыдалаш школан автобусшо толшаш. Мый дечем эр кынелше йолташем-шамыч погыненат шуыныт ыле. Теве школан ужар ПАЗикше койылатмыш. Йӱбан салоныш ме йывыртен пурен шична.

Автобус тарваныш, окна гыч палыме вер-влак койын кодыт. Завод пырдыж, кугу буква дене «НОНВОЙХОНА» манын возымо лепошка кевыт да моло оралтат шенгелан кодыч. Ончылно Яванский савыртыш лопка корныш луктеш. Пасу да ен-шамычын илыме кишлакышт пуйто ваштарешна куржын толыт. Умбалне Памир курыкын луман ушлаже койылдат, нуно мыйым изием годсек шкешт деке ўжыт.

Толын шумо школ воктене йӱк-йӱан шарла. Тунемше-влак газет гыч кошар вуян пилоткым ыштен чиеныт, кидешышт кугу мешакым кученыт да пеш мутланат. Чыланат кугу пашаш – хлопок погаш – каена!!! Мемнан класс теней икымше гана кая, а тиде мемнам кугыенлан шотлымо дене иктак, сандене ме пеш куаныше улына.

Ленин районысо моло тунемше-влак дене пырля вес автобускаше веранна. Кажне школын палемден пуымо шке совхозшо уло, ме але она пале: ала нуно мемнан шефна улыт, ала ме нунын шефышт улына? Класснам кыдалаш капан, весела чуриян бригадир вашлие, шыргыжалмыж дене чоннам йывыртыктен, кажныжлан йырагым ойырен пуыш. Паша кечына сайын тўнгале.

Ончылнем хлопок вондеран мучашдыме кужу йыран. Укшлаште почылтшо кукшо бутонла гыч ош ваткык апельсин семын пузырген лектеш. Парнят дене темден ончет гын, пружин гай

чучеш, а кидыш кучен тарватет гын, шалана, тыглай ватыкыш савырна, только коклаштыже эше нӱшмыжӱ уло. Кевытлаште вет хлопок ўйым ужалат, паренгым жаритлаш пеш чапле! Тыгай изи нӱшмыла гыч темден луктыт витне? Тидым шарналтен, нӱшмыжым пурлынат ончышым.

Моло семынак вачышкеш мешакым йӱнештарен, пашалан пижым. Кечывал кочкишым ышташ ўжмышт годым мешакем пельж наре темын ыле. Тыгай пашалан але тунем шуын омыл, сандене шылыжем чот шумын, кидем коршта. Мемнам утыжым ышт ярныктаре, сайын пукшышт да мӱнгӱ ужатышт. Машинаште ынде чылан пеш шып шинчена, мутланыме йӱршын ок шу. Йырымваш чыла вашталтме гай чучеш, пуйто меат серьёзный да кугурак лийынна.

Икымше паша кечем кузе эртыме нерген мӱнгыштыӱ чылан гаяк йодышт налыч, мокталтышт. Кастене малаш вочем годым вакшышыште пушкыдо простыным ниялтышым, тидымат хлопок гыч ыштенят манын шоналтышым. Онгай вет, а мыйын погымо хлопок дене ынде мом ыштат? Авам лишеме, вуем ниялтыш да пелештыш: «Сайын мале, кугу пашаен!» Шинчам кумышым гынат, шинча ончылнем эре хлопок пасу конча. Омо дене шкемым кушкын шушым ужым, тыгак весела чуриян бригадир да луман Памир курыквуй гай кугу хлопок ора-шамыч кончышт. Хлопкоробын вургемжым чиен, шкеат тушто ала-мо верч азапланен коштым.

Николай АНИКИН

ВОЖЫЛМАШКЕ ПУРАШ ЫНЖЕ ЛИЙ

Господын Лұдыкшө Судшо лийшаш арнян, 10 мартыште, Марий митрополий эше ик священниклан поянрак лийын.

Тиде кечын Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн Благовещений соборышто Юмын литургийым служитлен. Тудлан соборын клирикше-влак да ключарьже протоиерей Сергей Поглазов ден протодиакон Михаил Козловский полшенйт. Черке мурым регент-влак Татьяна Чернован, София Андрееван, Надежда Поздееван вуйлатыме «Благовест» хорын изирак ден кугурак составышкышт коштшо икшыве-влак муренйт. Юмын литургийыште митрополит Иоанн Йошкар-Оласе Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лўмеш храмын клирикше диакон Олег Михайловым иерей саныш шогалтен.

Олег Михайлов – кок шочшан ача, 1967 ий 22 февральыште Морко район Изи Кожлаял ялеш шочын. Кугу Кожлаял кандашьяш школым, Морко посёлкысо ПТУ-м, Пермьысе военно-авиационный училищым тунем лектын. Урал военный округышто служитлен. 2016 ий 1 июль гыч Йошкар-Оласе Христос Шочмо лўмеш храмыште пономарьлан тыршен. Ийготым погышо вийвал пörъен 2018 ийыште Озангысе духовный семинарийыш тунемаш пурен. Умаште июльышто Озангын да Татарстанын митрополитше Кирилл Олег Михайловлан дипломым кучыктен, 28 августышто Йошкар-Олан да Марий Элын митрополитше Иоанн диаконлан шогалтен.

Священникыш кид пыштыме йўлам эртыме деч вара иерей Олег Михайловлан Сорокоустым Благовещений кафедральный соборышто эрташ палемдыме. Кодшо кечылаште тудым Йошкар-Оласе Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лўмеш храмыш служитлаш колтенйт.

– Пагалыме Олег ача, шке лўмем да «Шўм-чон изолык» журналым жаплен лудшо-влак лўм дене тендам иерей саныш шогалтыме дене уло кумылын саламлем! Юмылан служитлыме

корныда волгыдо да пиалан лийже, тек тыланда Господь эреак полшен шога. Олег ача, митрополит Иоаннын кидшым вуйышыкыда пыштен, Святой Шўлышым ўжмыж годым шўм-чонланда кузе чучын, көргыдам могай шижмаш авалтен?

– Тиде жапыште, конешне, моткоч тургыжланенам, шўмем лектын вочшаш гай кырен. Тиде татыште калык ончылно, эн тўнжө Юмын ончылно могай кугу ответственность ўмбакет вочмым умылет. Ончыкыжым кузе туныктымем, кузе служитлымем тый дечет Юмо йодаш тўналеш. Мый тидым паленам, вет Юмылан служитлыме корным шке кумылын ойырен налынам.

– А священник лиймешке кужу корным эрташ логалын?

– Мый совет жапыште шочынам, совет школышто тунемынам, моло совет айдеме семьянак иленам. Юмо, черке нерген пешыже пален омыл. Ешанмекем гына, чыным каласаш гын, икымше йочамын идалыкат пелаш лиймекежже, туддене пырля тынеш пуренам, а вара тидын нерген монденам. Тиде 1990-ше ийлаште лийын. 2010 ий 11 сентябрьыште кидышкем икымше гана Молитвословым кученам да тиддеч вара кудалтен омыл. Ушан корныш черле ўдырем конден, манаш лиеш. Мый тунам ешем дене Вятскийыште иленам. Татьяна пелашем дене Чкарино селасе Юмын Аван Леведмыже лўмеш черкыш куд ийым темыше, но черлан көра кушкыл гай улшо ўдырнам Пырчесым подылташ кондышна. Ушанеда ала уке, 14 кило нелытан йочам ныл кугу ен Пырчесым подылтен ышна керт. Очыни, тудым авалтыше осал вий тидым ышташ пуэн огыл. Пеш öрыктарыше да шучко сўрет ыле тиде. Удыремын илышыже да тазалыкше верч осал дене кучедалаш пижна. Эн кугу саркуралже – тиде ырес да молитва. Тыге мый Юмылан служитлыме корныш пенгыдын тошкалым. Чкарино черкыште Валентин ачалан польшкаленам, «Всенощное бдение и

Божественная литургия» книга гоч тунемынам. Мылам ончычсо военный семын Йошкар-Олаште пачерым пуымекышт, Нурма селасе Юмын Аван Казанский иконыжо лумеш черкыш коштынна. Настоятель бачышка Александр Коваль шукилан туныктен. Тудын полшымыж дене Псалтирьым лудаш тунгалыым. Йошкар-Оласе Христос Шочмо лумеш храмыште пономарьлан тыршынем годым бачышка Александр Лоскутов туныктышем лийын. Вара – семинарий.

– *Озан семинарийыш тунемаш пураш шкендан кумылда лийын але иктаж-кө темлен?*

– Шкемынат кумылем лийын, но студент радамаш шогалаш ийготем огеш келше шоненам, вет тунам мый 50 ийым эртенам ыле. А икана, Кугу Пүтö кайыме жапыште, мый декем епархийын секретарже Серафим ача (Пасанаев) лишеме да йодеш: «Духовный семинарийыште тунеммет шуэш?» Икманаш, Серафим ачан темлымыж дене епархийыште чыла документым ыштымек, мый Озангысе духовный семинарийын Богословский факультетышкыже тунемаш пурышым. Заочный отделенийыш кудло гыч кумло кандаш еным веле налыч. Варажымат Серафим ача мылам түрлö семын полшен шоген.

– *Священникыш пуртымо кид пыштыме йўлам эртымек, икымше службыда кузе эртыш?*

– Благовещений соборыштак кас службым эртарышым. Тургыжланенам, но пеленем Иоанн ача (Милютин) лийын, туныктен шоген.

– *Священникын ылышыштыже мом эн тўнлан шотледа?*

– Священник – тиде Юмо ден православный верам кучен ылыше-влак кокласе ег. Тудо тиде сомлжым шўм-чон порылыкшым, келге шинчымашыжым кучылтын, сайын шуктышаш. Айдемын психологийжым сайын палышаш. Черкыш утларак калык толжо, утларак ег православий веран куатшым шижше манын тыршышаш. Вес гана, Юмын ончылан шогалмек, вожылмашке пураш ынже лий.

Анфиса ЭМАНОВА мутланен

ТУНЫКТЕН КАЛАСЫМЕ ШОМАК

Пич чодыраште, ег коштдымо верыште, кок монах кумалын илен.

Ик монахшын емыжым поген коштмыж годым кугурак янлык-влак почешыже пинеге семын кудалыштыныт, а тыгыдырак-шамычше тудын лыжгаяш тўнгалше вургемышкыже кержалтыныт да кожысо пўгыльмö семын кеченыт. Нуныжым ончаш путырак онгай лийын, вет куанымышт дене шинчаштымат кумыныт, пуйто нуным кече йымыктарен.

Вес монахше, янлыкым пукшаш манын, күсенышкыже кинде шултышым пыштен каен, янлык-влак дене порын мутланен, но нуныжо лўдыкшö лийшашым шижше гай пушенте шентгеч веле тудым күтеныт.

– Янлык-влаккан нимогай осалым ыштен омылыс? Молан мыйым огыт йöрате? Тыйым гын эре вучат, воктекет йывыртен толыт, – öпкелен ойлен кокымшо монах.

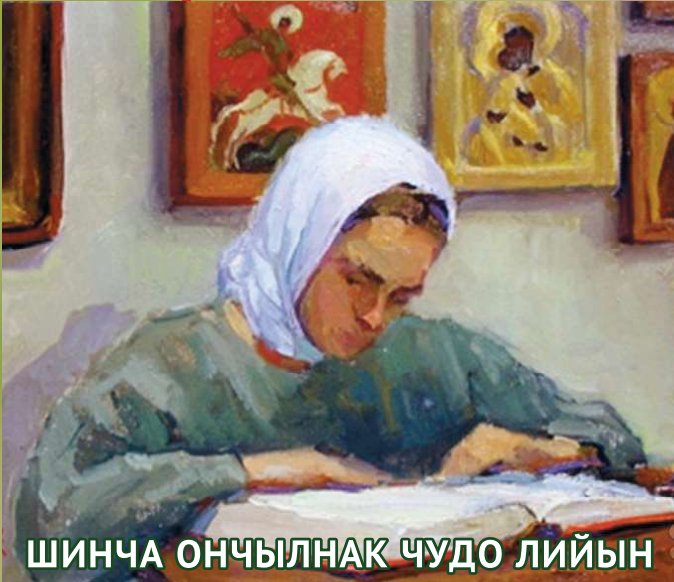
– Тый янлыкым ужмекет, нунын нерген мом шонет? – йодын икымшыже.

– Тауштен моштыдымо-шамыч, шкемын пытартыш кинде падырашем тыланда нумалам, а те мыйым садак ода йöрате! – манам.

– Нимогай пöлек денат шкенам йöратыкташ ок лий. Янлык да йоча-шамыч деч осал пашанам ме шылтен кертына, а осал шонымашым шылташ ок лий, нуно вигак шижыт, чонышт пеш пўсö шинчан! – каласен икымше монах.

Черкыште ег уло гынат, уке гынат, лампадке садак йўла. Тыгак айдемат порым ыштымыж годым тудым ег-шамыч ужыт але уке манын шонышаш огыт.

Чаманен полшымет годым утым ит ойло, а тыланет порым ыштат гын – тидым ит шылте!

ШИНЧА ОНЧЫЛНАК ЧУДО ЛИЙЫН

Святитель Игнатий (Брянчанинов) ойлен скоден: «Колымаш – кугу таинстве. Тиде – мландымбалысе жаплан пуымо илыш гыч айдемын курымашлык илышлан шочмашыже».

Ты историйым Москосо храмын прихожанкыже Ирина каласкален. Тудо Галина авадын пытартыш кечылаже, колышо ег верч Псалтирь лудмо годым лийше чудо да Юмын мучашдыме порылыкшо нерген каласкален.

– Авам 1940 ийыште шочын, а нунын деч тораште огыл священник илен. Иктаж ешыште йоча шочмо нерген пален налын гын, тынеш пурташ темлен. Ковам черкыш коштшо лийын огыл гынат, батюшкан ойжо дене келшен. Тунамсе моло ег семьянак авамат черке нерген шоныде илен, но ала-кушеч «Пылпомышто улшо мемнан Ачана» («Отче наш») молитвам пален. Мыланемат икана каласен: «*Кунам тыйын илышыштет нелылык лиеден, мый эре тиде молитвам лудынам*». Шкеже ревматоидный полиартрит дене 15 ий утла орланен. Капкылысе чыла йыжынже ий гыч ийыш утларак тунгылген. Черкыш кошташ тунгалмем жаплан тудо вакшышыште веле киен, эркын кынен шинчын кертын, но коштын огыл. Черкыште духовный ачам егым умылен моштышо да чот чаманыше, тудо кажне гана авамын тазалыкше да уло ешем нерген йодыштын. «Ала тудлан сулыкшым касараш да Пырчесым подылаш кӱлеш?» – манын. Мый шкемым кӱшкӱ шынден ойленам: «Авам вет черкышке нигунам коштын огыл». Но батюшка авам дечак йодаш кӱштен. Йодмекем, мый чот ӱрынам: священник дене вашлийын кутыраш авам келшен! Икымше гана тыглай гына мутланеныт, а авамын сулыкшым почын ойлаш ямде лиймекыже, батюшка уэш толын.

Теве авамын илышыштыже икымше гана сулык касарымаш, Пырчес подылмаш эртыш. Тудын деч лекше батюшкан чурийжым ончалмек, мый вигак умылышым: авамын сулык верч ӱкынымашыже пеш келге лийын. Кум кече гыч тудын давленийже чот волен кайыш. Медициным мыняр-гынат палыше ег вашкеполышым ӱжаш темлыш. Толшо врач кидшым мушко, авамын давленийжым висыш, ала-могай уколым ыштыш,

адак кидшым мушко да эркын каласыш: «*Авадан давленийжым нӱлталаш ок лий, тудо вашке кола*». Мый батюшкалан йынгыртышым, да тудо реанимаций вашкеполышым ӱжаш каласыш. Ты ганат врач-влак мыланна тудымак каласышт. «*Авада капше корштымо деч шуко эмым йӱын, саде эм тудын мокшыжым пытарен. Мокиш пашам ок ыште гын, вӱр ок эрыкталт, аяран лиеш да капын могай ужашыж гоч кая, чыла корштар*».

Авамлан чылажымат шылтыде каласымеке, тудо родо-тукымнам, лишыл ег-влакым ӱжаш кӱштыш, чылашт дене ласкан мутланыш да чеверласыш. Вараже медик-влакын ойлымышт семьянак лие – авам чот орланыш. Темлыме уколым наледен шындылынна, нунат жаплан веле полшенйт. Воктеныже шинчен, кас молитвам лудын пытарымекем, изишлан вес пӱлемыш кайышым. Пӱртылмем годым шоналтышым: «*Авамын кечкыжмыже ок шокто, ала изиш сайрак лийын гын веле?*» Лишемым гын, тудо Господь декат каен шуктен. Полицийым, докторым ӱжын, кагаз пашам тӱрлышна. Мушкын, чиктен пыштышна. Эрлашыжым документ да кузе тойымо шотышто пашам шуктышна.

Вара мемнан деке йолташ ӱдырамаш тольо да колышо верч Псалтирьым лудаш кӱлмӱ нерген умылтарыш. Шке коклаштына черетым ыштышна. Авамын воктекеже шинчын, эн ончыч мый лудаш тунгалым, шкеже жапын-жапын ӱмбакеже ончалам. Пытартыш жапыште кугун орланымыже чурийыштыже чот палдырнен ыле. Икмыняр жап гыч шӱргыж мучко шинчавӱд йорге йогаш тунгале, да эше туге чот – илымыж годымат тыгайым ужын омыл ыле. А чурийже эркын дене вашталтеш – теве шыргыжалме тӱс палдырныш. Ӗрмем дене Псалтирь лудмымат чарнышым, ӱрдыжкырак коранше-шамычым кычкыралым. Нунат чот ӱрыч, кажныже шке шонымыжым каласыш, да Псалтирьым умбакыже эшеат тыршен лудна, ужатыме марте чарнен онал – черет дене иктаж-кӱ да эре лудын. Тойымо кечынат чылан ойленйт: «*Ончыза, Галя кузе шыргыжеш?! Ӗрат веле, илышыште тынар орланен, а колымыж мӱнгӱ тыге шыргыжеш!*»

Тунам шинча ончылнынак чудо лиймым мый жап эртымеке веле умыленам. Авамлан Юмын кугу чаманымашыже пуалтын! Тунам Господь мыйынат шӱмем пушкыдемден, илымыж годым авамым пешыжак йӱратен омыл манын палдарен. Кызыт тудо пешак ок сите, но мом ыштет, жапыштыже аклен моштен омыл. Вет икте нерген, весе нерген йодышташ кӱлеш ыле, шонем. Кугурак ег каен колта гын, тудын дене пырля тукумнан историйже кая, вара пӱртылташ ок лий.

Авамын колымыж деч вара тыгай чудо лиймылан, Шке чаманымашыжым мыланна шинчаш койшын ончыктымыжлан мый Юмылан чот тауштем. «Пылпомышто улшо мемнан Ачана» («Отче наш») ик молитвам гына палыше аванан чон порылыкшым Юмо кузе чот аклен?! Псалтирь лудмына верч мыланнат тидым почын ончыктен.

Евгения Калачихина 2024 ий 23 январьыште возен налын

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	1	2	3	4	5

▲ - пища с растит. маслом
 ▲ - пища без растительного масла
 ▲ - разрешение на рыбу
 ▲ - скоромная пища без мяса
 ▲ - разрешение на икру
 ▲ - разрешение на вино
 ▲ - воздержание от пищи
 ▲ - сплошные седмицы
 ▲ - постные дни
 ▲ - особое поминовение усопших

3 – Преподобный Серафим
Вырицкийын кечыже.

АПРЕЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

7 – Юмын Авалан Поро
пұрымашан Уверым пуымо
(Благовещений) кече.

13 – Колышо-влакым
уштымаш.

14 – Преподобный Иоанн
Лествичникын кечыже.

18 – Москон да уло Русьын
патриархше святитель Иовын
кечыже.

20 – Юмын Авам Моктымаш.
Акафист лудмо шуматкече.

21 – Египетысе преподобный
Мариян кечыже.

27 – Лазарьым ылыжтен
кынетлыме шуматкече.

28 – Господь Иисус
Христосын Иерусалим олаш
Чапландаралт пурумыжо.

29/04 – 4/05 – Иисус
Христосын орлыкым
чытымыжым шарныме арня.

27 мартыште Волжск олесе Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лүмеш храмыште Волжск ден Шернурьы епископшо Феофан тиде храмын настоятельже митрофорный протоиерей Александр Михайловын пелашыжым, матушка Нинам отпеваен. Тудлан Волжск ден Йошкар-Ола епархийласе священ-ник-влак полшенит.

Вате-марий протоиерей Александр Леонидович Михайлов ден Нина Изноновна 35 ий пырля иленит. Куд ўдырым да кок эргым (иктыжым, Алексейым, ашнаш налыныт) ончен куштеныт, куд уныкашт уло. Герман эргышт Озагысе духовный семинарийым тунем пытара, тудым диакон саныш шогалтыме, Алексей – военный, контракт почеш кызыт СВО-што служитла.

Волжск олаште ылыше-влак Михайловмытым эреак пример шотеш ужыныт. Вет тиде ешыште икте-весым йӱратен, икте-васылан полшен илат. Ойгыш логалше чыла енлан нуно полыш кидым шуялташ ямде улыт. 2015 ийыште Михайловмыт «Родительская слава» орденом суленыт. А тыгай награде Россияште пенгыде, келшен ылыше, ушан-шотан икшывым куштышо ешлан кучыкталтеш.

Матушка Нина дене чеверласаш ешыже, пеш шуко йолташыже, ты храмын да вес олала ден приходла гыч прихожан-влак толыныт. Алексей эргыжат аважым пытартыш корныш ужаташ толын шуын.

КУРЫМАШЛЫК ШАРНЫМАШЫШТЕ ЛИЙЖЕ!

Отпеватлымеке, епископ Феофан тыге каласен:
– Господь Шке Кугыжанышышкыже Христос пасушто ўнышын тыршыше кулжым, Нинам, Кугу Пўтӱ жапыште нале. Пагалыме Александр ачан пелашыже, матушка Нина, уло ылышыжым Юмылан служитлыме пашалан пуэн, настоятельлан храмыштат, ешыштат полшен шоген.

Айдеме тукумын кугезе ача-аваштын, Адам ден Еван, сулыкш пурумыштлан кӱра, чаманаш логалеш, айдемылан колаш пўралтын. Но тудо курымашлык ылышыш кеч-могай ийготышто кая гынат, Юмо тиде енын мланде ўмбалне ылымыж годымак Пылпумыш Кугыжанышыш толаш духовно ямде улмыжым тўнлан шотла. Вет мемнан Пылпумышысо Ачана курымашлык пиал дене пиалым пуаш манын шоненак айдемым ыштен.

Таче ме чылан Юмын ончылан шогалше матушка Нинам ылыш корныштыжо шуктыммо подвижше, шўм-чонжым сӱрастарыше молитваж ден поро пашаже-влак курымашлык ылышыштыже пайдам кондышт манын кумалына. Ме тудын пытартыш сулыкшо-влакым Юмо касарыже да Юмылан йӱрышӱ ятыр святой-влак коклаште пиалан ылышым пӱлеклыже манын йӱратен кумалына.

Ўшанена: Юмын благодатьше деке тўкнышӱ айдеме мландымбалне чытыме ойгыжым вес тўнныште монда. Таче ме матушка Нина дене кодшо ылышнан мучаш-лалтмешкыже гына чеверласена. Курымашлык ылышыште – кушто ны колымаш, ны осал чер, ны ойго уке, а Иисус Христос пелен куанле пиалан ылыш гына уло – ме тудым садак вашлийына манын ўшанена.

Килемар селасе храмын настоятельже протоиерей Андрей Романов Михайловмыт ешын сай йолташыже, Моско олесе Алексеевский ставропигиальный ўдырамаш монастырьын духовникше протоиерей Артемий Владимировын чеверласыме мутшым лудын пуэн.

Матушка Нинам Юмын Аван «Чыла ойган-влакын Куанышт» иконыжо лүмеш храмын алтарьже пелен тоеныт, вет тудо ты храмым чогаш тўнгалме гычак тыште тыршен. Курымеш шарнаш тўнгалына тыйым, матушка Нина!

